

УДК 004.4

Шклярук М.

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ПЛАГІН ZOTERO ДЛЯ БРАУЗЕРА FIREFOX

Програми, які призначені для збирання та упорядкування бібліографічних метаданих, називаються бібліографічними менеджерами та дають змогу науковцям, дослідникам та письменникам значно спростити створення списку джерел. Зазвичай вони включають в себе базу даних і систему генерування посилань відповідно до кожного типу джерела. Також існують он-лайн системи управління бібліографічною інформацією.

Однією з таких он-лайн програм є плагін Zotero до браузера Firefox. Zotero — програма з відкритим вихідним кодом, яка дає можливість збирати та організувати інформацію з усіх типів джерел, що можливі для відображення в браузері (статті в форматі PDF, веб-сторінки, текстові, музичні файли, відео тощо). Розробник програми - Center for History and New Media в університеті George Mason University, випускається під Загальною Публічною Ліцензією (GPL) та, як і браузер Firefox, працює на платформах Windows, Linux, MacOS X. В Zotero можна створювати бібліотеки, використовувати теги, створювати результати пошуку.

Основною можливістю плагіна є швидке зберігання бібліографічної інформації в локальний файл з багатьох пошукових веб-сайтів, які містять літературні джерела, таких як Google Scholar, Google Books, Amazon.com, ScienceDirect та навіть Wikipedia. За бажанням, користувач також може зберегти локальну копію джерела, яке є он-лайн статтею чи веб-сторінкою, а потім додавати до неї нотатки, теги, підсвічування тексту і власні метадані. Пізніше із даних створеної локальної бібліотеки можна зібрати бібліографію та роздрукувати її або зберегти окремим файлом. Zotero працює з 33 типами джерел, серед яких книги, газетні статті, статті з періодичних видань, фільми, звукозаписи, листи, презентації, інтерв'ю та інші.

Ще однією важливою особливістю плагіна Zotero є різноманіття стилів оформлення бібліографічного списку та можливість написання користувацького стилю. На офіційному сайті плагіна є декілька тисяч різних стилів, які, за потребою, можна завантажити та встановити в плагіні. Проте серед всіх цих стилів немає такого, який би відповідав українському стандарту бібліографічного опису ДСТУ ГОСТ 7.1:2006, і це є головним недоліком програми для українських користувачів. Частково цей недолік компенсується тим, що для створення бібліографічного списку згідно українського стандарту користувач може написати свій стиль за допомогою візуального редактора стилів. Плагін надає можливість написати власний стиль на основі вже існуючого, тому в даному випадку найкраще скористатись стилем для оформлення згідно російського стандарту ГОСТ 7.0.5-2008, який є наближеним до українського.

Серед інших можливостей програми Zotero є такі, як створення шкали часу джерел, синхронізація з сервером, перенесення на інший комп'ютер, зберігання бібліотеки на переносних носіях, швидкий та розширений пошук, сортування за колекціями, можливість створення «розумних» колекцій — колекцій, що автоматично збирають джерела за вказаною маскою розширеного пошуку, можливість імпорту бази даних з різноманітних джерел/форматів — BibTeX, RIS, RDF, BibIX та інші.

Отже, плагін Zotero є багатофункціональним бібліографічним менеджером, який містить великий набір можливостей для збирання, пошуку, редагування, структурування та представлення бібліографічних метаданих.